

Zřícenina hradu Přimda

Kraj: Plzeňský

Okres: Tachov

GPS souřadnice: 49.679677N, 12.666917E

Adresa URL: www.hrad-primda.cz

Přimda je zřícenina nejstaršího známého kamenného hradu na území ČR. Nachází se nad městem Přimda v okrese Tachov, na stejnojmenném kopci Přimda (848 m n. m.). Zřícenina je chráněna jako národní kulturní památka.

Zprávy o hradu jsou po většinu jeho historie velmi kusé. Pravděpodobně byla Přimda ve své kamenné podobě založena českým knížetem k ochraně hranic.

První zmínka o hradu pochází z roku 1126, kdy hrad nechal přestavět kníže Soběslav I. Od počátku plnila Přimda i úlohu státního vězení. V průběhu neklidných dob 12. století zde byl dvakrát po řadu let vězněn budoucí kníže Soběslav II. svým bratrancem, knížetem Vladislavem II. Z prvního věznění byl Soběslav osvobozen svými přívrženci, kteří hrad přepadli, zabili purkrabího a shodili ho do vězení.

Dalšího purkrabího Přimdy nechal Soběslav potrestat i po svém druhém osvobození, kdy se stal knížetem.

V roce 1249 si vyzkoušel vězení na Přimdě i Přemysl (budoucí král Přemysl Otakar II.) po neúspěchu vzpoury proti svému otci a králi Václavu I.

V průběhu 14. století se hrad Přimda stal centrem asi 15 chodských vesnic, jejichž obyvatelé byli povinni strážní službou na hranici. Dále byl i centrem přimdeckých manství, jejichž držitelé – manové – byli povinni vojenskou službou pro hrad. Zároveň se zde na jedné z větví norimberské cesty vybíralo clo. Za Jana Lucemburského byla Přimda výměnou za finanční hotovost zastavena šlechtě. V roce 1336, v době sporů Jana Lucemburského s císařem Ludvíkem IV. Bavorským, byl hrad přepaden německým vojskem, obléhatelé překonali vnější opevnění, museli však ustoupit po zapálení dřevěných částí hradeb posádkou hradu.

Karel IV. v rámci snah o upevnění panovnické moci a jejich opor – královských hradů – Přimdu vyplatil a ta se zařadila mezi hrady, které musí zůstat králi. V následující době však byla Přimda opět zastavována. V roce 1406 přešla Přimda do rukou Boreše z Rýzmburka. Borešem dosazený správce Tista však loupežemi sužoval široké okolí. V roce 1416 královské vojsko zajalo v hospodě v městečku skupinu 30 hradních ozbrojenců, kteří byli následně v Praze oběšeni. K potlačení odporu Rýzmburků proti králi vedla až výprava v roce 1418, kdy byl hrad oblehnut královským vojskem a jeho posádka se vzdala. Následně byl hrad Rýzmburkům odebrán.

V husitském období, kdy jí držel Zikmundův straník Jindřich Žito z Jivjan, patřila Přimda k spolehlivým oporám katolické strany. Roku 1429 byla znovu krátce a neúspěšně obléhána, tentokrát husitským vojskem, které alespoň zničilo městečko pod hradem.

V roce 1454 získali Přimdu do zástavního držení Švamberkové. V jejich rukách pak Přimda zůstala až do roku 1592. Bratři Adam a Jindřich ze Švamberka si v roce 1548 panství i hrad rozdělili, přičemž Adamovi připadl tzv. horní hrad, zatímco Jindřichovi hrad dolní. Za Švamberků v 16. století Přimda chátrala a ani dílčí opravy a některé nové hospodářské budovy stav hradu nezlepšily. Došlo i k

bourání některých částí hradu. Chodové, zajišťující ostrahu hranic, si panovníkovi stěžovali na zchátralost hradu a „tunelování“ financí, určených na jeho opravy.

Po smrti obou bratří Adama i Jindřicha získal roku 1592 hrad s panstvím Rudolf II. a raději tento majetek rozprodal. Hrad následně koupila obec, ale již roku 1601 ho musela opět prodat.

V roce 1609 byl již hrad uváděn jako pustý, zbořený a opuštěný.

Následně zřícenina několikrát změnila majitele, až se roku 1675 dostala do majetku hraběte Jana Václava Novohradského z Kolovrat, který centrem panství učinil nedaleké Velké Dvorce. V roce 1711 do obytné věže uhořel blesk a následně se zborčila její jihozápadní část až do úrovně přízemí.

První opravy zříceniny hradu byly provedeny v roce 1879 nebo 1880 za Filipa hraběte z Kolovrat.

Další práce, tentokrát značně většího rozsahu, proběhly v letech 1919–1923. Týkaly se hlavně věže, která byla na řadě míst upravena do své současné podoby.

V roce 1962 byla zřícenina hradu Přimda prohlášena vládou za národní kulturní památku. V roce 1968 pak došlo k zahájení dalších oprav. V rámci příprav a pro dopravu jeřábu byly tehdy značně poškozeny a zničeny části přístupové cesty a nádvoří a tedy i stopy zástavby v tomto prostoru.

Tehdejší opravy v důsledku použití těžké techniky a necitlivého přístupu památku připravily o její hodnoty. V rámci těchto úprav, trvajících do roku 1977 a přesto tehdy nedokončených, byl výrazně změněn také terén nejen obou nádvoří, ale i na severní a východní straně věže.

Počátkem 21. století pak proběhlo další stavební zajištění věže, která byla stále v nevyhovujícím stavu.

V rámci prohlídky si můžete projít spodní i horní nádvoří s obytnou věží donjon a přístavek s prevétem ze 12. století.

Informace o návštěvní době [zde](#).

Ceny vstupného [zde](#).

Zdroj textu: www.npu.cz – Národní památkový ústav

